

lógiai eszközök használata, a természettudományi alapismeretek illetőleg az illető alkalmazott ismeret (erdőművelés, erdővédelem, vadászattan) keretében fognak előadatni.

Lehet, hogy az egyszerű eszközökkel való földmérést, lejt-mérést, az építészeti alapismereteket, különösen utépitést és vízmosáskötést, amelyekben bizonyos jártasságot ma már az iskolát végzett erdészeti aliszttól meg kell követelnünk, szintén valamely, a szabályzatban felsorolt tantárgy keretében fogják előadatni. Erről csak a részletes tanterv ismerete nyújthatna felvilágosítást.

Szorosan véve a kisgazdaságok berendezése és kezelése című tárgyra akkor, amikor a szakiskolákkal kapcsolatosan továbbképző tanfolyam áll fenn, talán nem is volna szükség, legalább is ennek a tárgynak az anyagáiglen szűk keretek közé szorítható. (Folyt. köv.)

A máramarosi körkaliba.

Irta: Lonkay Antal.

Az egyszerű embert minden lépésében az ő iskolázatlan, csakis saját kárán és gyötrődésén okuló tapasztalata vezeti. Mennyit kellett az állandó téli erdei munkára utalt máramarosi ruthénak a zimankós, néha szibériai hidegtől szenvednie, míg megalkotta kényelmes kalibáját, hol a kemény napi munka fáradalmaít üdítő álomban pihenheti ki. Az eszmét fenyőfából összerótt viskójának vesszőből font és sárral betapasztott sátor-kéménye adhatta, melyben a levegőnél könnyebb füst egyenesen felfelé száll a csendes időben, mint az igaz ember áldozati oltáráról, égnek tör; zivatarban, mintha a kémény felett elvágták volna, úgy kapja el a száguldó szél, de azért a tűzhely körül való foglalkozást nem akadályozza. Ha a sátor-kémény oldalait a tűzhely talpának a szintjéig meghosszabbítjuk, készen van a körkaliba eszméje, mit künn az erdőben megvalósítani már nem nehéz dolog.

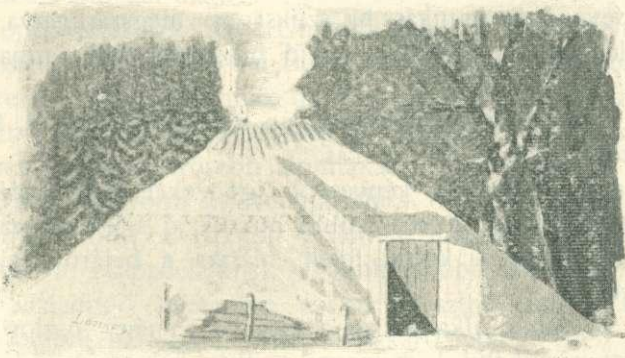
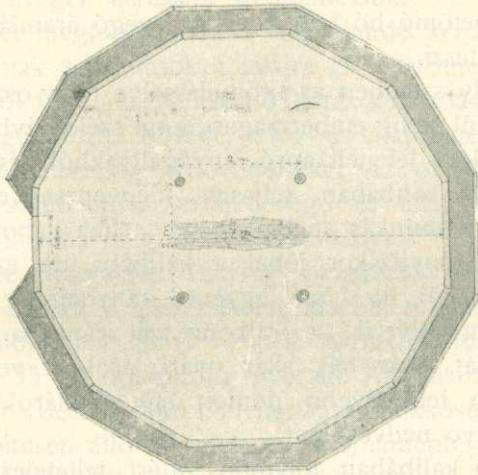
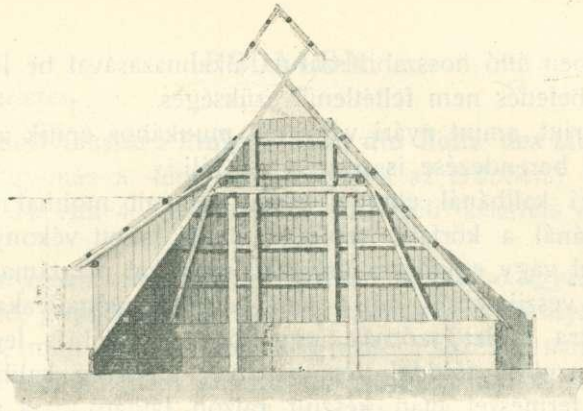
A felhőket hasogató máramarosi hegységekben, távol a falvaktól, nem lehet a munkásnak minden estére hazatérni; feles-

leges időpazarlásba és fáradtságba is kerülne a sok ide-oda való járogatás. Akár fatermelési, akár erdősítési munkát végeznek a máramarosi munkások, első dolguk a körkalibát felállítani; ide czipelik az egy hétre szükséges élelmiszert, a kaliba és az élelmiszerek őrzésével, a tüzelőfa összehordásával és a fűtéssel megbiznak egy, már komolyabb munkára nem alkalmas koros embert, az úgynevezett kájmánt,^{*)} s az egész munkáscsoport kenyérkereső munkába áll.

A körkaliba építésénél legelőbb is a kör sugarával egyenlő hosszúságu ruddal, melynek egyik vége a kör középpontjába ütött czövekhez lesz rögzítve, a körvonalat tűzik ki. A sugárul használt rud felerészével a körvonalat tizenkét egyenlő részre osztják. Azután fenyőtörzseket döntenek, a tizenketted résznél valamivel hosszabb rönkökre felfűrészelik s minden egyes rönköt felébe hasítanak. E hasítványokat összeillesztve állítják fel a leghelyesebben 80 *cm* magas körfalat. A hasítványok végeit ferdén megfaragva, egymásra rálapolják s a rálapolás helyén kívülről vert czölöpökkel biztosítják a körfal állékonyságát. Lehet egyéb szilárdabb kötéseket is alkalmazni, de a czölöpökkel megerősített egyszerű rálapolás is megfelel a czélnek, mert a kifelé való összeomlást a czölöpök akadályozzák meg, belülről pedig a szarufák támasztják meg az egyszerű körfalat. A körfal az ajtónyílásnál, ennek szélességében alacsonyabban van építve, hogy a belépés kényelmesebb legyen.

A mellékelt ábrákon egy 7 *m* átmérőjű körkaliba rajzai láthatók. Ilyen nagyságu kalibában — mint az az alaprajzon látható — egymástól 2 *m*-nyire 2·5—3 *m* magas négy oszlopot vernek a kaliba közepébe, az oszlopokra süvegfákat helyeznek s a süvegfákra ismét keresztgerendákat. A körfal peremére s a süvegés keresztgerendákra erősítik a szarufákat, a szarufákra léczeket szegeznek s az egész kalibát deszkaszindelyvel fedik be. A bejárót a keresztmetszeten látható egyszerű módon építik s megfaragott hasítványokból összerótt egyszerű ajtóval látják el. Mint a rajzokon látható, a körfedél csonka kupot képez, azaz felső részében nyitott s a füstlyukat a keresztmetszeten látható módon négy, egymás-

^{*)} A német „kein Mann“ kifejezésből. Olyan ember, aki a munkában nem számít.

34. kép. Máramarosi kőrkaliba.

sal szemben álló hosszabb szarufa alkalmazásával be lehet fedni, de ez a befedés nem feltétlenül szükséges.

Aszerint, amint nyári vagy téli munkához építik a kalibát, a körkaliba berendezése is nyári vagy téli.

Nyári kalibánál elég a körfal hézagait mohhal betömni, a téli kalibánál a körfalat czölöpök mellé rakott vékonyabb hasítványokkal vagy egymásra helyezett rudakkal megtámasztott földréteggel veszik körül, sőt a fedél aljára fenyőgallyakat helyezve, a gallyakra földet szórnak, úgy hogy a fedél is legalább egy harmadrésznyire földdel van befedve; az ilyen kalibát még — mint a természet után készült rajzon látható — a minden kis hézagot is betömő hó fedi be s a levegő áramlását a kalibában lehetetlenné teszi.

A tűzhely szemben az ajtónyílással a négy oszlop közé kerül, a kőfalon belül pedig embermagasságnyi széles sávban köröskörül a durva gallyakról lefejtett apró fenyőgallyakból készül a fekvőhely.

Az ilyen kalibában teljesen kiegyenesedve, kényelmesen járhat-kelhet a munkás anélkül, hogy a füst háborgatná. Levegő-áram csak ajtónyíláskor jöhet a kalibába, de ez is csak akkor csapja le a füstöt, ha a szél egyenes irányban tör befelé, ezért az ajtót sohasem helyezik az uralkodó szél irányába.

A kalibát, akár téli, akár nyári, árokkal veszik körül s a körárokból a legmélyebb ponton egy oldalárokkel vezetik el a fedélről lefolyó nedvességet.

Az ilyen kalibában, folytonos fűtést feltételezve, télen is jó meleg a levegő; a munkás, ha szükséges, megszártgatva ruháit, a meghülés minden veszélye nélkül pihenheti ki a nappali fáradalmakat.

Egy 7 m átmérőjű körkalibában 25 munkás fér el, 8 m átmérőjű körkalibában 30 munkás.

Ha a körkalibának kényesebb igényeket kell kielégítenie, akkor a bejáró előterét hosszabbra huzzuk ki s két ajtóval látjuk el, melyek egyike a körfal felett, másika a bejáró elején van behelyezve,

Még kevésbé alkalmatlan a füst, ha a négy oszlop között a tűzhelyet körülbelül 1 m magas padkán helyezük el.

